

AKTSIASELTSI A.L.A.R.A. nõukogu aruanne

AS-i 2023. majandusaasta aruande kohta esitamiseks üldkoosolekule

AS A.L.A.R.A. nõukogu, koosseisus Tarmo Lindemann (esimees), Kalle Viks ja Reelika Runnel esitab üldkoosolekule kinnitamiseks AS A.L.A.R.A. 2023. majandusaasta aruande ja kasumi jaotamise ettepaneku.

AS A.L.A.R.A. põhitegevuseks on Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja saastusest puhastamine, radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste projektide väljatöötamine ja rakendamine ning Eestis tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemine ja ladustamine.

Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamise, omanikuta kiirgusallikate ohutustamiseks valmisoleku ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise teenuste teostamiseks on riigieelarves ettenähtud sihtotstarbeline toetus, kusjuures 2023. aastal oli toetus riigieelarvest 653 000 eurot.

Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktoriseksiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõpphoidla rajamise mõjude hindamiseks ning saastunud metallijäätmete sulatamiseks saadi Euroopa Liidu struktuuritoetuse ja SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse vahendeid kokku 8 055 157 eurot.

Ülejäänud tulu saadi peamiselt teistes ettevõtetes, tervishoiu- ja teadusasutustes tekkivate radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja ladustamise eest kokku 64 300 eurot.

AS A.L.A.R.A. omab kiirgustegevuslube, mille alusel on tal Eestis ainuõigus kiirgustegevuseks Paldiski endisel tuumaobjektidel (loa kehtivusega kuni 24.05.2026. a.) ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas (loa kehtivusega kuni 01.03.2023. a.). Samuti omab AS lube radioaktiivse aine riigisiseseks veoks (loa kehtivusega kuni 19.11.2025. a.) ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiseks kasutatava kiirritusseadme ja kiirgusallikate hoidmiseks (loa kehtivusega kuni 30.05.2027. a.).

AS A.L.A.R.A. kõik aktsiad kuuluvad riigile, aktsiaselts on Kliimaministeeriumi valitsemisalas.

2023. aastal olulisemateks töödeks olid:

1. Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine, sh. nende kiirgusohutuse ning turvalisuse tagamine.
2. Radioaktiivselt saastatud rajatiste desaktiveerimis-, demontaaži- jms. tööde teostamine Paldiski ja Tammiku objektidel:
  - 2.1. Radioaktiivsete jäätmete käitlemine.
  - 2.2. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine.
3. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamine ja selleks vajaliku valmisoleku tagamine.
4. Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktoriseksiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõpphoidla rajamise mõjude hindamine (nn. RAJALA projekt).
5. Saastunud metallijäätmete sulatamine.

6. Paldiski endisel tuumaobjektil asuvate kiirgusseiresüsteemide arendamine.
7. Ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamine.

Eesti teistelt ettevõtetelt, tervishoiu- ja teadusasutustelt radioaktiivsete jäätmete käitlemise ja vaheladustamise eest laekus 45 823 eurot ning jäätmete transpordi eest 2 225 eurot.

Omanikuta kiirgusallikate transpordi, käitlemise ja vaheladustamise eest perioodil 01.05.2022 – 30.04.2023 laekus 2023. aastal 4 135 eurot.

Investeeringud

2023. aasta investeeringuna jätkati kalibreerimiskeskuse ruumi rekonstrueerimisega, milleks kasutati 4 650 eurot.

Majandustulemustest

2023. aasta eelarves planeeriti kasumiks sihtfinantseerimise brutomeetodi korral (tulud arvestavad Agentuuri mitterahalist toetust kalibreerimiskeskuse rajamiseks) 93 241 eurot. Sihtfinantseerimise netomeetodi korral (tulud ei arvesta Agentuuri mitterahalist toetust kalibreerimiskeskuse rajamiseks) oli planeeritav kahjum 154 840 eurot. Majandusaasta lõppes 84 097 euro suuruse kahjumiga, mis oli tingitud asjaolust et toetust 248 081 eurot Agentuurilt ei saadud. Gammamõõteseadmete kalibreerimise süsteem tarniti kahes osas 19.06.2023. a. ja 22.12.2023. a. Süsteemi paigaldamine ja testimine ning protseduurid, millega Agentuur annab gammamõõteseadmete kalibreerimissüsteemi AS-i omandisse, jäävad aga juba 2024. aastasse ning seetõttu on vastav toetus planeeritud uuesti AS-i 2024. aasta eelarvesse.

2023. aasta majandusaastal oli nõukogu koosseis järgmine:

- perioodil 01.01. – 12.10.2023. a. Jane Paju (esimees), Merilin-Siret Sahku, Reelika Runnel ja Riina Aasa.
- perioodil 13.10. – 09.11.2023. a. Jane Paju (esimees), Kalle Viks, Reelika Runnel ja Riina Aasa.
- perioodil 10.11. – 12.11.2023. a. Kalle Viks, Reelika Runnel ja Riina Aasa.
- perioodil 13.11. – 31.12.2023. a. Kalle Viks ja Reelika Runnel.

2023. aastal toimus neli nõukogu koosolekut. Nõukogu on AS-i tegevust aruandeperioodil planeerinud, juhtimist korraldanud ja järelevalvet teostanud järgmiselt:

- kiitnud heaks 2022. a., 2023. a. ja 2024. a. majandusaasta raamatupidamise aastaaruannete auditeerimiseks audiitorettevõttega sõlmitava audiitorteenuse osutamise lepingu;
- kinnitanud 2022. a. majandusaasta raamatupidamise aastaaruande auditi plaani;
- kinnitanud 2023. aasta eelarve (tulude-kulude eelarve, investeeringute eelarve, rahavoogude eelarve, tegevuskava);
- kinnitanud strateegia aastateks 2023 – 2028;
- kiitnud heaks 2022. a. teise poolaasta majandustulemused;
- kiitnud heaks 2022. aasta teise poolaasta ja tervikuna 2022. aasta sihtotstarbelise toetuse kasutamise aruande;

- kiitnud heaks 2022. aasta teise poolaasta aruande omanikuta kiirgusallikate ohutustamisest ja selleks valmisolekust;
- võtnud teadmiseks 2023. aasta sihtotstarbelise toetuse kasutamise lepinguga seotud informatsiooni;
- kiitnud heaks 2022. majandusaasta aruande;
- võtnud teadmiseks audiitorettevõtte kinnituskirja saldoandmiku õigsuse kohta seisuga 31.12.2022;
- võtnud teadmiseks audiitorettevõtte aruande 2022. aasta korrupsiooniohtu ennetavate meetmete ja seotud osapooltega tehtud tehingute kontrollimise;
- kinnitanud nõukogu 2022 aruande;
- kinnitanud eelarve prognoosi aastateks 2024 kuni 2027;
- kiitnud heaks 2023 finantsplaani;
- kiitnud heaks dividendide mittemaksmise perioodil 2023-2027;
- otsustas maksta juhatajale preemiat 2 kuupalga ulatuses juhataja 2022. majandusaasta ametipalgast lähtuvalt;
- kiitnud heaks 2023. a. esimese poolaasta majandustulemused;
- kiitnud heaks 2023. aasta esimese poolaasta sihtotstarbelise toetuse kasutamise aruande;
- kiitnud heaks 2023. aasta esimese poolaasta aruande omanikuta kiirgusallikate ohutustamisest ja selleks valmisolekust.

Nõukogu liikmete tasud 2023. aastal olid:

Jane Paju – 4 127,27 eurot;

Merilin-Siret Sahku – 1 882 eurot;

Reelika Runnel – 2 400 eurot;

Riina Aasa – 2 081,82 eurot;

Kalle Viks – 518 eurot.

Nõukogu liikmete tasud kokku 2023. aastal olid 11 009,09 eurot.

Äriühingu igapäevast majandustegevust juhtis perioodil 01.01.2023 kuni 31.12.2023 juhataja Joel Valge. 2023. aastal oli äriühingu töötajate arv 11. Juhataja Joel Valge tasu 2023. aastal oli kokku 61 040 eurot (sh. juhatause liikme tasu 52 320 eurot ja ühekordne preemia 8 720 eurot).

Nõukogu hindab juhataja tegevuse väga heaks. 2023. aasta eelarve ja tegevuskava on täidetud. Eraldi väärrib märkimist:

1. aastatel 2021-2023 läbiviidud Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktorisektsiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõpphoidla rajamise mõjude hindamise nn. RAJALA projekt on kavandatud mahus täidetud. Kõik uuringud ning kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruanne valmisid tähtaegselt. Samuti toimusid projekti täitmiseks eraldatud Euroopa Liidu struktuuritoetuse ja SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse (kokku 8,355 miljonit eurot) kõik väljamaksed õigeaegselt, mis oli toetuste kasutamiseks seatud abikõlblikkuse tingimusi arvestades äärmiselt oluline.

2. hea koostöö Ameerika Ühendriikide Energeetikaministeeriumiga, mille tulemusel eraldati turvasüsteemide programmist GTRI (*ingl* Global Threat Reduction Initiative) vahendid 29 044,56 USD Paldiski objekti olemasolevate Hiinas toodetud valveseadmete asendamiseks uute seadmetega eesmärgiga tõsta objekti turvasüsteemide turvalisust.

AS A.L.A.R.A. eelmiste perioodide jaotamata kasum seisuga 31.12.2023 on 589 619 eurot.

Nõukogu toetab juhatuse ettepanekut kinnitada 2023. aasta kahjum 84 097 eurot ja jätta vaba omakapital summas 505 522 eurot jaotamata.

Võimaliku hädaolukorra likvideerimiseks on vajalik reserv, mis oleks vajalik võimaliku kiirgushädaolukorra lahendamiseks¹ Paldiski endisel tuumaobjektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas, seoses AS-i (kiirgus)tegevusega, mille maksumus eksperthinnangu alusel sõltuvalt hädaolukorra spetsiifikast võib ulatuda kuni 1,8 miljoni euron. Võimaliku saastuse leviku kiireks piiramiseks on reeglina vajalikud kohesed meetmed, mis võivad eeldada ka koheseid kulusid materjalide, seadmete vms. soetamiseks. Omamata reservi vähemalt 500 000 eurot ei pruugi AS suuta vajalikul määral hädaolukorda likvideerida.

AS-l on kiirgustegevusload Paldiski endise tuumaobjekti saastusest puhastamiseks ja radioaktiivsete jäätmete vaheladustamiseks ning Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla ohutustamiseks. Mõlemal objektil toimub kiirgusseaduse paragrahvi 34 lõike 2 mõistes suure ohuga kiirgustegevus.

Plaanid 2024. aastaks

2024. aastal on AS-l A.L.A.R.A. plaanis teostada järgmised olulisemad tööd, mis on vajalikud Paldiski ja Tammiku objektide haldamiseks ning projektide täitmiseks:

1. Paldiski endise tuumaobjekti haldamine ja selle ohutuse ning turvalisuse tagamine.
2. Paldiski objekti radioaktiivsete jäätmete käitlemise alaste varasemate projektide täitmisel kogutud jäätmete täiendavad kiirgusuuringud ja saastusest puhastamine ning teistelt asutustelt vastu võetud radioaktiivsete jäätmete käitlemine.
3. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine ja selle ohutuse ning turvalisuse tagamine.
4. Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla likvideerimine – tegevused hoidla territooriumi vabastamiseks kiirgusohutuse nõuete kohaldamisest ning hoidla likvideerimisel tekkinud radioaktiivsete jäätmete käitlemine ja ladustamine Paldiski objektil asuvas radioaktiivsete jäätmete vahehooldas.
5. Paldiski objektil asuvate radioaktiivselt saastunud metallijäätmete lõpladustamiseks vajalik käitlemine.
6. Keskkonna- ja kiirgusseire läbiviimine Paldiski objektil ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlas. Vajadusel seiretulemustest lähtuvalt meetmekavade koostamine ja rakendamine.
7. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamine ja selleks valmisoleku tagamine.

---

¹ – kiirgusseaduse paragrahv 32 lõige 14 kohustab kiirgustegevusloa omanikku leevendama hädaolukorra (seaduses nimetatud „avariikiirituse olukorra“) tagajärgi.

8. Ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamine.

Ülalnimetatud tööde teostamiseks on AS-le A.L.A.R.A. 2024. a. riigieelarvest eraldatud sihtotstarbelist toetust 653 000 eurot, Paldiski objektil asuvate radioaktiivselt saastunud metallijäätmete lõppladustamiseks vajalikuks käitlemiseks kasutatakse 600 000 eurot SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse toetuse vahendeid ning Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri poolne mitterahaline toetus ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamiseks on 300 574 eurot. Lisaks kasutatakse AS-i müügi- ja finantstulu vahendeid 82 000 eurot ja eelmiste perioodide jaotamata kasumi vahendeid 181 650 eurot.

2024. aasta investeeringuna on kavas kalibreerimiskeskuse ruumi rekonstrueerimise jätkamine mahus 4 000 eurot ja Paldiski objekti väravahoone ventilatsioonisüsteemi rekonstrueerimise jätkamine mahus 10 000 eurot.

Põhjendus riigi osaluse säilitamise vajaduse kohta:

- AS A.L.A.R.A. põhiülesandeks on kahe minevikupärandina riigi vastutusse antud spetsiifilise objekti – Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmehoidla haldamine ning ohutustamine;

- radioaktiivsete jäätmehoidla vastuvõtmine käitlemiseks ja vaheladustamiseks teistelt asutustelt ja ettevõtetelt, mis vastab rahvusvahelistele ja Euroopa Liidu radioaktiivsete jäätmehoidla käitlemise ning vaheladustamise nõuetele. Ettevõtetulu teistelt ettevõtetelt radioaktiivsete jäätmehoidla vastuvõtmise teenuse eest on kaduvväike võrreldes kulutustega, mis on vajalikud desaktiveerimise ja demontaažitööde teostamiseks Paldiski ja Tammiku objektidel.

- AS A.L.A.R.A. on ainuke tööstuses, tervishoiu- ja teadusasutustes tekkivate radioaktiivsete jäätmehoidla käitlemiseks kiirgustegevusluba omav ettevõtte Eestis. AS omab ainsana piisavat oskusteavet omanikuta kiirgusallikate ohutustamisel.

- AS A.L.A.R.A. on keskvalitsusse kuuluv riigi osalusega äriühing riigieelarve seaduse tähenduses.

(allkirjastatud digitaalselt)

(allkirjastatud digitaalselt)

Tarmo Lindemann

Kalle Viks

(allkirjastatud digitaalselt)

Reelika Runnel